

Vlaams
Parlement

ingediend op **1357** (2017-2018) – Nr. 5
14 december 2017 (2017-2018)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag
uitgebracht door Bert Moyaers

over grensoverschrijdend gedrag
in de sectoren Welzijn en Volksgezondheid

Samenstelling van de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag:

Voorzitter: Katrien Schryvers.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Marius Meremans, Elke Sleurs, Miranda Van Eetvelde, Peter Wouters,
Herman Wynants;

Joris Poschet, Tinne Rombouts, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;

Lionel Bajart, Francesco Vanderjeugd;

Bert Moyaers, Freya Van den Bossche;

Imade Annouri.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Krekels, Ludo Van Campenhout,
Tine van der Vloet, Paul Van Miert;

Karin Brouwers, Sonja Claes, Cindy Franssen, Vera Jans;

Ann Brusseel, Willem-Frederik Schiltz;

Renaat Landuyt, Joris Vandenbroucke;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin.

Documenten in het dossier:

1357 (2017-2018) – Nr. 1 t.e.m. 4: Verslagen van de hoorzitting

INHOUD

1. Toelichting door Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	4
1.1. Realisaties tijdens de vorige legislatuur	4
1.2. Focussen op het huidige beleid	6
1.3. Grensoverschrijdend gedrag	6
1.4. Historisch misbruik.....	7
1.5. Stroomlijnen van hulp voor seksuele delinquenten	7
1.6. Samenwerking tussen Welzijn, politie en Justitie.....	7
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	9
3. Antwoorden van minister Jo Vandeurzen en bijkomende vragen van de commissieleden	10
Gebruikte afkortingen	14

De Commissie Grensoverschrijdend Gedrag hield op 23 november 2017 een gedachtewisseling met Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over grensoverschrijdend gedrag in de sectoren Welzijn en Volksgezondheid.

1. Toelichting door Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Minister *Jo Vandeurzen* pleit voor een zo breed mogelijke benadering, voor de domeinen waar mensen geconfronteerd kunnen worden met vormen van grensoverschrijdend gedrag. Daarnaast wijst hij op het belang van te leren uit ervaringen, en reeds bestaande instrumenten te benutten.

1.1. Realisaties tijdens de vorige legislatuur

Naar aanleiding van onthullingen over mistoestanden in enkele welzijnsinstellingen heeft het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in de vorige legislatuur al een hele weg afgelegd. De minister verwijst in dit verband naar een aantal maatregelen, aanbevelingen en rapporten:

- de aanbevelingen over de aanpak van geweld tegen kinderen en jongeren van het Kinderrechtencommissariaat;
- het dossier 'Geweld: gemeld en geteld 2011-2012';
- het eindrapport van het expertenpanel 'Ondubbeltzinnig kiezen voor erkenning – Historisch geweld en misbruik in jeugd- en onderwijsinstellingen in Vlaanderen – Analyse, duiding en beleidsaanbevelingen' van 9 december 2013;
- het rapport over het 'Experimenteel project 1712. Aanpak misbruik van volwassenen in gezagsrelaties in de periode 1 januari 2013 tot 31 oktober 2013';
- het verslag van de gedachtewisseling over het 'Rapport expertenpanel historisch geweld en misbruik in jeugd- en onderwijsinstellingen in Vlaanderen (*Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2474/1);
- een en ander werd gekristalliseerd in een resolutie betreffende de erkenning van de slachtoffers van historisch geweld en misbruik in jeugd- en onderwijsinstellingen in Vlaanderen en het omgaan met geweld in het algemeen. De resolutie werd unaniem goedgekeurd in het Vlaams Parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2475/3) en ging gepaard met excuses aan alle slachtoffers. Dit is alvast een belangrijk aspect: een goed beleid start met erkenning van de slachtoffers en betreft hen actief bij de uitrol van beleidsinitiatieven.

In de periode 2013-2014 maakte de minister, in dialoog met het parlement, werk van de stapsgewijze uitvoering van de acties in de resolutie. Voor het 'historische misbruik' betekende dat onder meer de tentoonstelling 'Pleisterplekken. Jeugdinstituten tussen romantiek en trauma'. De tentoonstelling liep van 22 november 2014 tot en met 15 februari 2015 in het Museum Dr. Guislain te Gent. Die positieve ervaring leidde tot een permanente samenwerking voor thema's zoals grensoverschrijdend gedrag. Voorts werden lotgenotencontacten gefaciliteerd en ondersteund.

Op 1 december 2014 startte de Erkennings- en Bemiddelingscommissie voor Slachtoffers van Historisch Misbruik. De commissie ontvangt slachtoffers en na- of naastbestaanden van slachtoffers van historisch misbruik voor een gesprek, met het oog op de erkenning van het aangedane leed. Dit gesprek vindt altijd plaats met twee leden van de erkennings- en bemiddelingscommissie, een man en een vrouw. Indien de aanvrager dat wenst, kan het gesprek leiden tot een bemiddelingsverzoek. In dit geval zal de commissie de tegenpartij uitnodigen. Dat kan de persoon zijn die het misbruik of geweld pleegde, of de directie van de instantie waar het geweld plaatsvond. Als de tegenpartij wil ingaan op de vraag, wordt een bemiddelingsgesprek mogelijk. Als de aanvrager dat wenst, kan zij of

hij daarbij zelf ook aanwezig zijn. De commissie handelt onafhankelijk en is een plaats van ontmoeting en dialoog. De commissie werkt discreet en respecteert de privacyreglementering. Het is echter geen waarheids- of onderzoekscommissie. Ze spoort geen daders op en is niet uit op waarheidsvinding. Voor het mogelijk maken van een bemiddelingsgesprek met een dader contacteert de commissie de instantie waar het misbruik plaatsvond. De publieke bekendmaking van het individuele aanbod aan slachtoffers en na- of naastbestaanden gebeurde via een mediacampagne op televisie die liep van 17 tot 30 november 2014. Via drie tv-spotjes op VTM en VRT werd de burger geïnformeerd over de mogelijkheid om in contact te komen met lotgenoten, of een gesprek aan te vragen met de commissie. In eerste instantie contacteren ze daarvoor de laagdrempelige hulplijn 1712. Pas daarna kunnen ze een aanvraag indienen bij de commissie. Lotgenotencontacten kunnen autonoom worden aangevraagd via de website 1712.

Contact met 1712 kan zowel telefonisch als via e-mail. De 1712-medewerkers bieden een luisterend oor en verwijzen door, waar aangewezen en gewenst, naar gepaste vervolghulp en de erkennings- en bemiddelingscommissie. Face-to-facecontact is er niet, want daarmee zou men in het vaarwater komen van de erkennings- en bemiddelingscommissie of van de hulpverlening. Ook een CAW kan slachtoffers helpen bij het indienen van een aanvraag bij de erkennings- en bemiddelingscommissie.

Slachtoffers die na een gesprek met de commissie een vervolgaanbod wensen, zullen daar zorgzaam naar worden begeleid. Hiervoor werden de nodige afspraken gemaakt met de cgg's en CAW's. Daarnaast kunnen lotgenotencontacten helpen bij de verwerking van traumatische ervaringen, maar ook bijdragen tot erkenning, onderlinge steun en begrip voor de eigen situatie.

Hoewel de erkennings- en bemiddelingscommissie aanvankelijk tijdelijk was, rees na de positieve evaluatie de vraag om ze permanent te maken. Het kan zinvol zijn die commissie ook voor andere beleidsdomeinen te laten optreden, maar dan is het wenselijk ze uit te breiden met experts of personen vertrouwd met die sectoren.

Vanaf december 2014 worden er in elke provincie lotgenotencontacten georganiseerd voor slachtoffers en na(ast)bestaanden van historisch misbruik. Die bijeenkomsten vinden maandelijks plaats, gedurende zes maanden. Daarna kunnen lotgenoten nog gedurende een jaar elkaar driemaandelijks ontmoeten. Het traject duurt dus anderhalf jaar. Elke lotgenotengroep wordt begeleid door een professionele coach. Zodra er drie kandidaten zijn, wordt een groep opgericht. De plaats en het tijdstip van de bijeenkomsten zijn op maat van de leden. Na de eerste samenkomst kunnen nieuwe mensen aansluiten tot een maximum van vijftien personen. Als een groep volzet is, wordt een nieuwe groep opgericht. Deelname aan de lotgenotencontacten is gratis.

In 2014 paste de minister ook de sectorale regels systematisch aan, zodat in alle welzijns- en gezondheidsinstellingen het gericht omgaan met grensoverschrijdend gedrag verankerd was in de kwaliteitsnormen. In essentie moet elke voorziening hierdoor een duidelijk beleid uitstippelen ter preventie, detectie, aanpak en melding van grensoverschrijdend gedrag tegenover haar cliënten. Het agentschap Zorginspectie inventariseert nu nog altijd, periodiek voor elke sector, de realisaties en de praktische knelpunten met het oog op een meer gestroomlijnde werking en een meer doorgedreven samenwerking.

1.2. Focussen op het huidige beleid

Enkele instrumenten die ontstaan zijn in de vorige legislatuur, bekleden in het actuele beleid nog steeds een voorname plek. 1712 blijft hét nummer dat de burger kan bellen bij vragen over geweld, misbruik en kindersmishandeling. Op regelmatige basis worden campagnes gelanceerd die enerzijds 1712 beter bekendmaken bij het ruime publiek of bij een bepaalde doelgroep en anderzijds burgers sensibiliseren tot alertheid voor geweld, misbruik en kindermishandeling. Die campagnes zijn gekoppeld aan sensibiliserende acties van andere organisaties en overheden. Voor de campagne van 2017 werd ouderenmis(be)handeling als thema gekozen.

De hulplijn 1712 wordt voortdurend gepromoot. Dit gebeurde recent nog in de campagne Vertederd/Vernederd van vzw Zijn over emotioneel geweld en misbruik binnen relaties. Het is zeker nodig de hulplijn nog beter bekend te maken, maar in 2016 ontving 1712 alvast 4596 oproepen. Die oproepen handelden in totaal over 6272 gemelde personen.

De website www.1712.be werd kindvriendelijker gemaakt door de toevoeging van twee aparte pagina's: één gericht op -13-jarigen en een tweede pagina voor +13-jarigen. Deze twee pagina's bieden informatie op een voor kinderen en jongeren toegankelijke en begrijpelijke manier. Een grondige hervorming van het onderdeel van www.1712.be voor volwassenen werd in juni 2017 online gezet.

In het voorjaar 2017 werden inspectiebezoeken uitgevoerd bij de verschillende 1712-punten. De vaststellingen van deze inspecties bieden informatie over de concrete werking van de verschillende 1712-punten en laten toe enkele uitdagingen te formuleren, zoals een meer uniforme aanpak en een groter bereik voor 1712. De minister ziet vier concrete acties: een duidelijkere coördinatie, het proefdraaien met ruimere openingsuren, ontsluiten van de chatfunctie en het werken met vrijwilligers. De werkgroep Praktijkondersteuning 1712 blijft instaan voor de actualisatie van het handelingskader. Recent werd daarom een kenniskring 1712 opgestart die voor de medewerkers informatie en handvatten rond een aantal thema's verzamelt, zoals kindermishandeling, seksueel geweld, ouderenmis(be)handeling en omgang met veelbellers. Op de 1712-dag in 2017 werd aandacht besteed aan 'motiverende gesprekstechnieken via telefoon'.

1.3. Grensoverschrijdend gedrag

In het kader van het Vlaams actieplan ter bevordering en bescherming van de fysieke, psychische en seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp, de kinderopvang, het onderwijs, de jeugd- en de sportsector, zet de Vlaamse overheid verder in op zowel kwaliteitsbevordering, sensibilisering, preventie als op een adequaat reactiebeleid rond geweld op kinderen. De eerste pijler van het actieplan, kennisverruiming en kennisdeling, stelt twee acties centraal: het kennisplein Integriteit en het wetenschappelijk onderzoek naar geweld op kinderen en jongeren. Beide invalshoeken hebben aandacht voor cyberpesten.

Begin 2018 lanceert de minister het kennisplein Integriteit dat momenteel nog in een proefomgeving draait. De regering maakte daarvoor een budget van 75.000 euro vrij in cofinanciering met de ministers van Onderwijs, Jeugd en Sport. Het kennisplein wil vrijwilligers en professionals ondersteunen om het algemeen welbevinden van minderjarigen te verhogen en adequaat om te gaan met fysiek, psychisch en seksueel grensoverschrijdend gedrag en geweld in de beleidsdomeinen van Welzijn, Onderwijs, Jeugd en Sport. Dit wordt mogelijk via het bundelen, ontsluiten en uitwisselen van informatie en ervaringen.

Het wetenschappelijk onderzoek over geweld op kinderen en jongeren werd eind 2016 opgestart met een budget van 96.800 euro. In een eerste fase van januari tot augustus 2017 ontwikkelden de onderzoekers een onlinetool, zorgden ze voor een representatieve steekproef en voor het testen van de vragenlijsten bij kinderen en jongeren. In de periode september 2017 tot februari 2018 wordt het survey-onderzoek uitgevoerd. Het eindrapport zal eind juli 2018 worden opgeleverd.

In uitvoering van de tweede pijler van het Vlaams actieplan ter bevordering en bescherming van de fysieke, psychische en seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp, de kinderopvang, het onderwijs, de jeugd- en de sportsector, namelijk de sensibilisering, worden bestaande instrumenten verder verankerd. Voor Welzijn gaat het om 1712 en om de chatbox www.nupraatikerover.be die gehost wordt door het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Brussel. De derde pijler, gepast omgaan met grensoverschrijdend gedrag, zet permanent in op vorming over het vlaggensysteem en het raamwerk Seksualiteit en Beleid.

Bij de vierde pijler, gepaste ondersteuning bieden aan slachtoffers en daders, ligt de focus op het optimaliseren van de toeleiding naar 1712 vanuit de sectoren Onderwijs, Jeugd en Sport. Samen met de betrokken beleidsdomeinen bekijkt de minister hoe het werken met aanspreekpunten integriteit uitgebouwd, verankerd en ondersteund kan worden via vorming en intervisie.

1.4. Historisch misbruik

De werking van de Erkennings- en Bemiddelingscommissie voor Slachtoffers van Historisch Misbruik werd positief geëvalueerd. In dialoog met het Vlaams Parlement bekijkt de minister hoe specifieke acties en CAW's gebruik kunnen maken van ervaringen opdat slachtoffers van misbruik maximaal gehoor en erkenning blijven krijgen. In dezelfde context krijgen de WVG-voorzieningen de opdracht om een procedure uit te werken voor het geval slachtoffers van historisch misbruik zich melden. Ook de lotgenotencontacten krijgen verder ondersteuning. Daarnaast zal de collectie over jeugdhulp van het Museum Dr. Guislain worden ontsloten, onderzocht en gepresenteerd. Interdisciplinair inzicht verwerven in de complexe historie van de omgang met risicokinderen is daarbij essentieel.

1.5. Stroomlijnen van hulp voor seksuele delinquenten

Het comité bij het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik, heeft een conceptnota opgemaakt om het hulpaanbod voor plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag en daders van seksueel misbruik te stroomlijnen. In het voorjaar van 2018 zal er een actieplan zijn voor een brede preventieve aanpak van seksueel misbruik en de ontwikkeling van een geïntegreerd zorgcircuit voor de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Ter preventie werd voor mensen met pedofiele gevoelens en hun naasten, geïnvesteerd in een nieuwe telefoonlijn 'Stop it Now'. In de opstartperiode van ruim drie maanden, namen 49 personen contact op via de telefoonlijn, 78 andere via mail. Dat illustreert dat dergelijke preventieve lijn nodig is.

1.6. Samenwerking tussen Welzijn, politie en Justitie

Bij de aanpak van grensoverschrijdend gedrag is samenwerking tussen Welzijn, politie en Justitie erg belangrijk. Dat is het terrein van de beleidslijn voor Family Justice Centers.

De minister stuurde in het voorjaar van 2017 een omzendbrief met de operationele aanpak in dossiers van intrafamiliaal geweld en kindermishandeling. Hierbij is het de bedoeling om tegen eind 2017 in heel Vlaanderen casuscoördinatie te kunnen toepassen tussen hulpverlening, politie en Justitie. Die omzendbrief laat een diverse invulling toe zodat bestaande Family Justice Centers in de provincies Antwerpen en Limburg een impuls krijgen als nieuwe regio's. Om die operationele aanpak maximaal te laten aansluiten bij de beleidskeuzes, werd een politiek-ambtelijke stuurgroep geïnstalleerd, waaraan de federale kabinetten Binnenlandse Zaken, Justitie, Gelijke Kansen en het Vlaamse kabinet Welzijn deelnemen, naast een vertegenwoordiging van de Vaste Commissie van de Lokale Politie, het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en de administraties.

De minister wil de komende maanden verdergaan op dit elan. Via twee complementaire sporen wordt gewerkt aan de verdere implementatie van casuscoördinatie. Enerzijds wordt aansluitend bij de wettelijke kaderbepaling 458ter van het Strafwetboek een traject opgezet dat de uitvoering en de uitwerking ervan begeleidt. Voorts wordt bekeken welke initiatieven kunnen worden genomen om de regelgeving in overeenstemming te brengen met dat nieuwe artikel 458ter. Dat traject krijgt de komende maanden invulling met ondersteuning van het wetenschappelijk steunpunt WVG. Daarnaast zullen de nu nog provinciale coördinatoren geweld in de afdeling Justitiehuisen van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin aan de slag gaan. Zo wordt de continuïteit gegarandeerd.

Er worden momenteel dus diverse sporen op meerdere fora ontwikkeld voor de samenwerking tussen hulpverleners, politie en justitie. De minister vermeldt de politiek-ambtelijke werkgroep casuscoördinatie die onder meer de uitvoering van het nieuwe artikel 458ter voorbereidt. Daarnaast is er het overleg Welzijn-Justitie in de schoot van het Agentschap Jongerenwelzijn dat afstemming beoogt vanuit de invalshoek jeugdhulp. De verschillende fora creëren soms echter enige onduidelijkheid. In overleg met alle betrokken actoren zal er dan ook een duidelijke, gemandateerde en meer efficiënte overlegstructuur worden vastgelegd, afgestemd op de opvolging van de gemeenschappelijke verklaring inzake integriteit.

In het kader van het structureel overleg dat het departement voert met belangenverenigingen van slachtoffers van seksueel misbruik, wordt de sensibiliserende documentaire 'Nooit meer zwijgen' verspreid naar de sectoren. Het is de bedoeling dat de film, waarin een slachtoffer van seksueel misbruik haar verhaal vertelt, een informatiebron is voor professionelen. De film kan ook worden gebruikt als duidend materiaal met en voor slachtoffers.

Daarnaast krijgen de verenigingen van slachtoffers van seksueel misbruik die participeren aan het structureel overleg, een beperkte ondersteuning, om hun acties te versterken die leiden tot heling van slachtoffers. Een intervisie-aanbod voor slachtoffers die optreden als ervaringsdeskundige, krijgt ook overheidssteun.

De minister besluit dat er sinds de vorige legislatuur al veel concrete zaken werden gerealiseerd, die worden doorgetrokken in het huidige beleid. De minister is ervan overtuigd dat de ervaringen en acties inspirerend kunnen werken voor andere beleidsdomeinen zoals Sport en Cultuur. Het is zeker zijn intentie die expertise met zijn collega's te delen in functie van een coherent Vlaams beleid tegen grensoverschrijdend gedrag.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

Peter Wouters heeft uit de hoorzitting geleerd dat zowel slachtoffers als organisaties niet altijd weten waar ze terecht kunnen. Ze zagen daarvoor twee redenen. Enerzijds bestaan er tal van instanties naast 1712, zoals Childfocus, meldpunt 'Nu praat ik erover' en Tele-Onthaal. Anderzijds is er een te geringe bekendheid van het meldpunt 1712, gekoppeld aan een bereikbaarheid enkel tijdens de kantooruren. Wat vindt de minister van de hoeveelheid meldpunten? Moet 1712 het algemene meldpunt blijven? Hoe zullen de bekendmakingscampagnes van 1712 verlopen? Aansluitend op televisieprogramma's zoals bij de zelfmoordlijn 1813?

Is het handelingsprotocol voor Zorgnet Vlaanderen van februari 2013 geëvalueerd en weet de minister of de ziekenhuizen, voorzieningen en dergelijke er effectief gebruik van maken om een structureel beleid op te zetten? Geldt het ook voor jeugdinstellingen? Is er voor dit thema een verschil in manier van werken in de jeugdinstellingen? Kan het zijn dat de procedures verder staan voor slachtofferhulp dan voor preventie?

Lionel Bajart herinnert aan de regels in de welzijnssector zoals de meldingsplicht van de zorginstellingen aan het Agentschap Zorg. Wat zijn de ervaringen daarmee? Hoe vaak moet het agentschap ingrijpen? Geldt de meldingsplicht enkel voor situaties waar zorgbehoevenden bij betrokken zijn, of ook voor personeelsleden onderling? Er is blijkbaar nog veel werk om het meldpunt 1712 algemeen bekend te maken. Hopelijk zal de minister daar sterk op inzetten. Net zoals voor de sportsector bestaan er raamwerken Seksualiteit en Beleid voor de kinderopvang en de integrale jeugdhulp. Wat is de ervaring met die instrumenten? Zijn er andere delen van Welzijn die dergelijke ondersteuning kunnen gebruiken? Wie werkt met minderjarigen in de welzijnssector, moet een attest van goed gedrag en zeden voorleggen. Hoe denkt de minister daarover? Welke ondersteuning, omkadering en screening krijgen de vrijwilligers in de welzijnssector?

Elke Sleurs verwijst naar de CO3-centra als permanente overlegstructuur voor de meest complexe en chronische situaties van intrafamiliaal geweld, waarbij de interventie van één dienst niet meer voldoende is. Daarnaast zijn er de pilootcentra voor seksueel geweld. Overweegt de minister om beide structuren te laten samenwerken?

Imade Annouri vindt het een goede zaak dat de minister meer geld vrijmaakt voor 1712, zodat het meldpunt bijvoorbeeld ook bereikbaar is na de kantooruren. Ook hij wil graag weten of de minister voorstander is van één centraal meldpunt met in de backoffice een brede expertise, of een meldpunt per sector.

Imade Annouri vraagt een schriftelijk overzicht van de manier waarop de deeldomeinen omgaan met grensoverschrijdend gedrag, en welke structuren ze daarvoor opzetten. Daarop kan dan ook het onderscheid tussen personeelsleden en zorggebruikers worden gezien. Seksueel grensoverschrijdend gedrag speelt zich vaak af waar er machtsrelaties zijn. In de welzijnssector zijn die machtsrelaties uitgesproken, bijvoorbeeld jongeren en ouderen die hulp behoeven. Kan de minister een overzicht bezorgen van meldingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag in die verschillende deeldomeinen? Hoe evalueert hij die meldingen? Is er, zoals in de sportsector, sprake van ondermelding? *Imade Annouri* looft tot slot de beslissing van de minister om een rapport over loverboys te bestellen.

Orry Van de Wauwer vraagt eveneens of 1712 het centrale meldpunt moet zijn. Hoe kan men dat omvormen tot een meldpunt voor alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag? Uiteraard blijft het probleem van de bekendheid en

de beschikbaarheid ervan. Het meldpunt 1712 somt heel wat verschillende vormen van geweld op de website op, en heeft al heel wat campagnes gedaan, recent over emotioneel misbruik in relaties en partnergeweld. De minister somde ook verschillende soorten geweld op en zegt te focussen op seksueel geweld en cyberpesten.

Bert Moyaers vraagt of het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag de laatste maanden gestegen is. Twintig november was de internationale dag van de rechten van het kind. Het vertrouwenscentrum kindermishandeling voerde de actie 'Help ons helpen' waarbij vooral het meldpunt nupraatikerover gepromoot werd. Het werd enorm veel gedeeld op de sociale media. Heeft de minister er een zicht op of dat effect heeft gehad? Hoe werken de meldpunten 1712 en nupraatikerover samen? Volgens de kwaliteitsnormen zijn welzijnsorganisaties verplicht een traject tegen grensoverschrijdend gedrag uit te zetten. Staat daar bij het ontbreken ervan eventueel een vermindering van subsidies tegenover? In andere sectoren is grensoverschrijdend gedrag er niet enkel in machtsrelaties, maar ook in peer-to-peerrelaties. Hoe zit dat in de welzijnssector?

Katrien Schryvers verwijst naar de goedgekeurde resolutie over de erkenning van de slachtoffers van historisch geweld en misbruik in jeugd- en onderwijsinstellingen in Vlaanderen en het omgaan met geweld in het algemeen (*Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2475/3). De resolutie werd vorige legislatuur goedgekeurd, en geeft reeds heel wat sectoroverschrijdende aanbevelingen. Ze suggereert te bekijken welke aspecten nog verdere uitwerking verdienen, welke geactualiseerd moeten worden en of er nieuwe nodig zijn. Ook over 1712 waren er aanbevelingen, waaronder een betere bekendmaking en ruimere openingsuren. Dat vergt continue inspanningen en een stapsgewijze aanpak. Het meldpunt 1712 bestaat immers nog maar enkele jaren. Voor een betere bekendmaking suggereerde de resolutie mediatorlijnen, naar analogie met de vermelding van de zelfmoordlijn 1813. Om de ruime draagwijdte daarvan te benadrukken, leest ze een passage uit die resolutie voor.

Door de grote beroering over het onderwerp, hebben meer slachtoffers die lang geleden misbruik ondergingen, hulp nodig. Om de erkennings- en bemiddelingscommissie permanent te maken, is een decreet nodig. Is dat op korte termijn nodig? In de resolutie wordt een vertrouwenscentrum voor volwassenen geopperd, naar analogie met de vertrouwenscentra kindermishandeling. Hoe denkt de minister daarover?

3. Antwoorden van minister Jo Vandeurzen en bijkomende vragen van de commissieleden

Minister *Jo Vandeurzen* verwijst naar het Kwaliteitsdecreet van 17 oktober 2003. Dat maakt in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin mogelijk dat de overheid alle diensten op kwaliteit controleert en, zo nodig, normeert. Zelfs voor sectoren waar de federale overheid de normen nog bepaalt, is Vlaanderen bevoegd voor erkenning en het kwaliteitsbeleid. Dat decreet is gebruikt om alle voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te verplichten een beleid over grensoverschrijdend gedrag op te zetten, met onder meer preventie, risicoanalyse, opvolging en verplichte melding. Dat beleid geldt voor relaties tussen cliënt en zorgverlener, wat per definitie een gezagsrelatie is, en tussen cliënten onderling, maar ook tussen hulpverleners onderling. VIPA-middelen worden bijvoorbeeld bij voorrang ingezet om meerpersoonskamers in de jeugdhulp en gehandicaptensector om te vormen tot eenpersoonskamers.

In Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is het zo dat de rollen van handhaving en toezichthouder gescheiden zijn. Het toezicht wordt uitgeoefend door de zorginspectie die het rapport overmaakt aan het bevoegde departement of

agentschap, dat daarover dan oordeelt. Sensoa, de centrale partnerorganisatie in deze aangelegenheden, heeft een vlaggensysteem ontwikkeld om seksueel gedrag in te schatten en gepast te leren reageren. Dat systeem is aanpasbaar naargelang de context. Er is ondertussen internationale belangstelling voor.

De verplichte meldingen zijn niet gericht aan de zorginspectie, maar wel aan het verantwoordelijke agentschap of departement. Dat gaat na of er op een correcte manier werd gereageerd. Pas bij problemen vraagt het agentschap aan de zorginspectie om de zaak te onderzoeken. Als het feit strafbaar is, wordt ook het openbaar ministerie ingeschakeld, waardoor heel wat belangen moeten worden afgewogen: het geheim van het onderzoek, het vermoeden van onschuld, de bescherming van de omgeving tegen nieuwe feiten, de rechten van de toezichthoudende overheid enzovoort. Recent kwam nog in de media dat het openbaar ministerie een onderzoek voerde naar een feit in een school zonder dat de directie op de hoogte was. Dat thema is opnieuw op de agenda geplaatst van het overleg tussen de Vlaamse Gemeenschap en het College van procureurs-generaal.

Voor de hulplijn 1712 werken de CAW's en de vertrouwenscentra kindermishandeling samen. Ze hebben een beurtrol voor het bemannen van de telefoon en de chat. Uit de laatste evaluatie kwamen tips om de kwaliteit te verhogen, met onder meer standaardisatie van de manier waarop wordt gereageerd. Er wordt gekeken hoe de openingsuren van 1712 te verruimen, maar na de kantooruren kan men altijd bij Tele-Onthaal terecht. Het is slechts een hulplijn, waar een gesprek wordt aangegaan, en zo nodig wordt doorverwezen naar hulpverlening of politie. Indien er andere organisaties meldpunten hebben voor gelijkaardige thema's, wordt naar allianties gezocht.

Nupraatikerover is een initiatief van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Brussel. De minister financiert dat ook en ziet liever geen apart meldpunt per sector. Dat bemoeilijkt immers de bekendmaking en versnipperd de al schaarse middelen. Daarbij komt nog dat wie pas na vele jaren behoefte heeft om erover te praten, minder baat heeft bij een sectorgebonden meldpunt. Eén meldpunt betekent wel dat er naar manieren moet worden gezocht om op basis van de expertise van de verschillende deeldomeinen, op de juiste manier met elke melder om te gaan.

Tussen 28 november en 11 december 2017 zal op een honderdtal Vlaamse bussen promotie worden gemaakt voor 1712. Die actie past in het nationaal plan Partnergeweld. De overheid krijgt de ruimte op de bussen gratis aangeboden door De Lijn, en moet enkel de stickers en de kleefkosten betalen. De media, bij monde van de Raad voor Journalistiek, is bereid het nummer 1813 na programma's te vermelden, omdat het om een acuut gevaar op zelfmoord gaat. Men is echter terughoudend om voor elk thema een nummer te vermelden. Men suggereert het parlement dan ook om de media vooraf over de zaak te horen.

De minister verwijst naar de vraag van Elke Sleurs of men de pilootcentra voor seksueel geweld en de CO3-centra wil laten samenwerken. Hij wil in elk geval dat de samenwerking met de CAW's versterkt wordt. De setting is een ziekenhuiscontext, waarbij het overleg met de gemeenschappen zo breed mogelijk moet worden ingebed. De minister verwacht dat er ook vragen zullen rijzen over het nieuwe artikel 458ter dat de mogelijkheid biedt om onder bepaalde voorwaarden en in een aantal situaties informatie te delen, en het beroepsgeheim te verbreken. In de welzijnssector is alvast duidelijk dat daarover nog heel wat vorming nodig is. Grensoverschrijdend gedrag zal echter in veel gevallen onder een ander artikel vallen, waarbij een hulpverlener het recht heeft zijn beroepsgeheim te doorbreken als de integriteit in gevaar is. In de welzijnssector is het

standaardpraktijk om een bewijs van goed gedrag en zeden te vragen. Dat maakt deel uit van het kwaliteitsbeleid.

Voor minderjarigen bestaan er in de regelgeving twee instanties die bij wet het mandaat hebben om een grondiger onderzoek in te stellen naar de situatie waarin het kind vertoeft en die een zaak aanhangig mogen maken bij het openbaar ministerie. De instanties die de strafrechtelijke keten initiëren zijn de vertrouwenscentra kindermishandeling en de ondersteuningscentra jeugdzorg. Voor volwassenen bestaat dat soort gemandateerde voorzieningen niet. Daar is wel al onderzoek naar gebeurd en de minister suggereert de commissie het rapport dienaangaande te bestuderen vooraleer beleidsaanbevelingen te doen. Dergelijke centra installeren vergt grondig overleg met de federale overheid en Justitie.

Het aantal meldingen dat op basis van de sectorale regelgeving gebeurt, is niet zo heel groot. Het valt niet uit te sluiten dat een deel onder de radar blijft omdat niet alles wordt gemeld. De minister kan alleen maar voortgaan op effectieve meldingen en op de inspectie die nagaat of een instantie een effectief beleid voert. De aandacht voor grensoverschrijdend gedrag zorgt ervoor dat de zaken af en toe op scherp worden gezet en de alertheid verhoogt. Daarom is de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag een kans om nieuwe impulsen te geven op het terrein.

Slachtoffers hebben behoefte om over het misbruik te spreken. Dit heeft een helend effect, ook als de feiten verjaard zijn of als er geen schade meer kan worden vergoed. Werken met een platform als de erkennings- en bemiddelingscommissie waarin ook professionelen zitting hebben, is voor slachtoffers belangrijk, ook omdat de samenleving erkent wat er is gebeurd. Anders dan een tiental jaren geleden willen voorzieningen ook met hun eigen verleden in het reine komen en zich excuseren bij de slachtoffers. In dergelijke gevallen wordt altijd opnieuw pijnlijk duidelijk dat sommigen het misbruik moeten gezien hebben en hebben weggekeken. Gedwongen adopties werden vroeger bijvoorbeeld niet als een schande gezien. Daarom is het belangrijk dat de samenleving af en toe door elkaar wordt geschud, zodat ze alert blijft.

Elke Sleurs beaamt dat de media, ook de vrouwelijke vertegenwoordigers ervan, niet staan te springen voor richtlijnen en verplichte vermeldingen van nog meer noodnummers. Dat betekent echter niet dat het parlement dat eventueel niet kan opleggen.

Peter Wouters is enthousiast over het vlaggensysteem, net als alle experts die de commissie al hoorde. De beperkte bekendheid is echter een probleem. Het is tekenend dat zijn dochter die scoutsleidster is en in het tweede jaar van de lerarenopleiding zit, er nog niet van heeft gehoord.

Het aantal oproepen op de hulplijn 1712 steeg gevoelig na de Panoreportage, maar wie na de kantooruren belt, wordt automatisch doorgeschakeld naar Tele-Onthaal. Is de beperkte bereikbaarheid geen probleem?

In de sportwereld kunnen daders vaak aan de slag in andere clubs. Dat wordt door veel slachtoffers als problematisch ervaren. Zijn welzijnsvoorzieningen opener in hun communicatie zodat dat wordt vermeden?

Katrien Schryvers vindt het een goede suggestie om met vertegenwoordigers van de media te spreken over mediarichtlijnen. Iedereen is bekommerd om de bekendheid van 1712. Dat geldt zeker voor zij bij wie bepaalde berichten of rapportages de behoefte oproepen om erover te spreken.

In de jeugd- en de gehandicaptenzorg wordt ingezet op een veilige infrastructuur. Zijn die ervaringen bruikbaar voor andere sectoren? Het Vlaams Parlement heeft vorige regeerperiode ondervonden dat erkenning en excuses helend kunnen werken. Elk slachtoffer moet in de mate van het mogelijke precies krijgen wat nodig is om traumatische ervaringen te verwerken. Dat bewijst het belang van de erkenningscommissie.

Minister *Jo Vandeurzen* is het ermee eens, zo er een draagvlak voor is, om het vlaggensysteem algemener te gebruiken. Dat geldt eveneens voor het beter bekendmaken van de hulplijn 1712.

Gezien het vermoeden van onschuld, het geheim van het onderzoek en bescherming van de privacy, is het moeilijk te verhinderen dat een vermoedelijke dader nog elders aan de slag gaat. Daarbij komt nog dat in sommige gevallen de beschuldigingen vals blijken te zijn. De kwestie is hoe daar een kader voor te maken zonder pseudojustitie te spelen. De minister raadt het parlement aan om daarover advies in te winnen alvorens specifieke aanbevelingen te doen.

Katrien SCHRYVERS,
voorzitter

Bert MOYAERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CO3	Project tegen geweld binnen gezinnen
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
cgg	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VTM	Vlaamse Televisiemaatschappij
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin